

HJÄRNKRAFT

Medlemstidning för Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

nr 2 • 2012

Hon överlevde - mot alla odds

Hjärnkraft har träffat Camilla Westerdahl som efter olyckan ansågs vara "icke rehabiliteringsbar". Nu har hon skrivit en bok.

Sveriges största företag inom personlig assistans.

Och du bestämmer allt.

Ända sedan starten har vi arbetat efter en ledstjärna.

Att alla har rätten till ett bra liv. Hur det ser ut vet bara du. Och hur vi bäst kan hjälpa till att förverkliga det. Så självfallet är det du som är kund hos Humana som bestämmer. Och det gäller det mesta som har med dig och din assistans att göra. Uppenbarligen är det något som uppskattas. Annars hade vi nog inte blivit störst i landet. Så vill du också bestämma över Sveriges största företag inom personlig assistans, känn dig varmt välkommen.

Humana

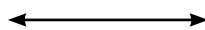
Sveriges största företag inom personlig assistans

Ur innehållet

05 Debatt

Har du en hjärnskada?

Räkna inte med förståelse från omvärlden, skriver Johan Beckman, Misas enhetschef i Liljeholmen.

06 Hjärnkraft tycker till

Under våren har Hjärnskadeförbundet lämnat in flera remissvar, bland annat om hjälpmedel.

08 Porträtt Camilla Westerdahl

Hon ansågs icke rehabiliteringsbar efter en bilolycka. Men sjukgymnasten såg att det var något som inte stämde.

12 Barnkonferens i Lund

Rehabilitering av barn med förvärvad hjärnskada måste få ta tid.

18 Akta huvudet

Ann Hellströmer som tidigare varit handledare för samtalsledarna är ny projektledare för Akta huvudet.

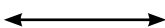
22 ”Utan assistans stannar livet”.

Läs talet som Christina Amundberg, Hjärnkrafts vice ordförande höll vid manifestationen.

24 Testa din körförmåga

Mobilitetscenter i Västra Frölunda gör körkortslämplighetsbedömningar och utprovningar för bilanpassning.

30 Midsommarkryss

Ansvarig utgivare

Meta Wiborgh

Redaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Meta Wiborgh
Marie-Jeanette Bergvall
Pia Delin Stadig
Wellamo Ericson

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslagsbild

Camilla Westerdahl.

Författarfoto:

Kabusa böcker.

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 1 tr
117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

E-post: info@hjernkraft.nu

Hemsida: www.hjernkraft.nu

Tidningen utkommer

med 4 nummer per år

Prenumerationspris

220 kronor per år

Medlemsavgift:

Enskild 200 kronor/år

Familj (på samma adress)

280 kronor/år

Postgiro: 10 59-5

Hjärnskadefonden,

SFI-kontrollerat 90-konto

för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2012

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen,
men ange alltid källa.

Meta Wiborgh

Ordföranden har ordet

Kära vänner!

Sommaren närmar sig med jättesprång, ännu en termin har snart gått till ända. Vi har haft ett intensivt år och vi gläder oss åt att det till sommaren ska bli ett barnläger i Göteborg.

Den 5 maj deltog Hjärnkraft vid manifestationen "Utan assistans stannar livet". Vår vice ordförande höll ett tal som du kan läsa mer om på sidan 22. Det är viktigt att vi försöker delta i gemensamt arbete och gemensamma manifestationer med andra funktionshinderförbund. Detta säger jag mot bakgrunden att det pågår en uppdelning och isär-glidning mellan olika delar i funktionshinderrörelsen som vi alla kommer förlora på.

Under försommaren kommer förslaget till förändring i diskrimineringslagen (2008:567), som lades fram i promemorian "Bortom fagert tal- om bristande tillgänglighet som diskriminering" uppmärksammas på olika sätt; dels genom Tillgänglighetsmarschen 14 juni och dels samma dag ett seminarium i Riksdagshuset där HSO presenterar den analys som Dan Andersson gjort av otillgänglighet som diskrimineringsgrund. Promemorian "Bortom fagert tal - om bristande tillgänglighet som diskriminering, lades fram redan juni 2010. Där föreslås att det ska införas en ny bestämmelse om förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Promemorian lades fram, men sedan har ingenting hänt. Detta är en fråga som vi måste uppmärksamma och försöka påverka. Varför agerar inte regeringen?

Nu hoppas jag att du får en härlig sommar och att vi ses till hösten på vår stämma! Gå in på vår hemsida www.hjernkraft.nu och följ arbetet!

Meta Wiborgh
ordförande

Har du en hjärnskada?

Räkna inte med förståelse från omvärlden – den syns ju kanske inte!

Vuxna med förvärvad hjärnskada får allt svårare att beviljas rättigheter enligt LSS. Genom att enbart hänvisas till insatser genom Socialtjänstlagen (SoL) riskerar dessa personer att gå miste om insatser som är nödvändiga för att kunna leva ett liv som andra. Hjälpmedelsinstitutet uppskattar att det idag lever lågt räknat 200 000 personer med förvärvad hjärnskada i Sverige. För dessa har 3 267 insatser beviljats enligt LSS.

Svensk akutvård är idag i världsklass när det gäller att få personer att överleva en förvärvad hjärnskada. Men när det kommer till att hjälpa personer att leva ett fullvärdigt liv efter akutskedet kan vi se stora brister.

En osammanhängande vårdkedja utan uppföljande stöd medför att det många gånger är avgörande var i landet man bor för att man ska få de resurser och det stöd man behöver för att få vardagen att fungera.

Vad beror detta på? Förutom de uppenbara bristerna i samverkan mellan landsting, kommun och stat, kan det bero på att personer med förvärvad hjärnskada på inett sätt utgör en homogen grupp. Symptomen och effekterna av skadan kan visa sig på många olika sätt, vilket gör det svårt för inblandade att avgöra vilket stöd och vilka insatser en person kan vara i behov av.

Om funktionsnedsättningen inte syns på utsidan är det lätt att missbedöma funktionsnedsättningens konsekvenser i vardagen.

Vidare kan vi förutsätta att det även finns kortsiktiga ekonomiska

överväganden gällande att bevilja insatser och avsätta resurser i och med stramande budgetar både inom stat, landsting och kommun.

Vi arbetar med daglig verksamhet, vilket kan beviljas genom såväl LSS som SoL. Tanken är att daglig verksamhet ska ge möjligheter till en meningsfull sysselsättning för personer som bedömts ”inte stå till arbetsmarknadens förfogande”. Daglig verksamhet ska kunna vara ett steg till eller tillbaka till en anställning på arbetsmarknaden.

Det övergripande målet med insatsen är med andra ord att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt och självförsörjande liv. Allt i enlighet med de funktionshinderpolitiska målsättningar som finns såväl nationellt som internationellt.

Vi anser att det inte ska vara avgörande var man bor för vilka insatser och resurser man beviljas efter sin förvärvade hjärnskada.

Det behövs en nationell översyn och regional samordning av hjärnskaderehabiliteringen från akutskedet till det uppföljande vardagsstödet. Samverkan mellan statliga myndigheter, kommun och

landsting måste stärkas då svårigheten för individen efter en hjärnskada många gånger är att på egen hand initiera och upprätthålla kontakter med stöd- och omsorgsgivare.

Vi ser stora risker för individens allmänhälsa och vardagssituation då vårdgivare ser sin insats som avklarad och det inte finns kontinuerlig uppföljning eller varaktiga vårdkontakter planerade över längre tid.

Det finns i landet bra exempel på hur hjärnskadekoordinatorer kan agera som nätverkssamordnare, däribland genom ett projekt som Hjärnkraft i Stockholm driver. Vi ser ett stort behov av denna typ av samordnande insatser för de personer vi möter i vår verksamhet. Varför inte samla all kompetens i ett nationellt kompetenscenter som koordinatörerna är knuta till och som beslutar om LSS-tillhörighet eller ej?

Alla har rätt till stöd för att kunna leva ett självständigt och fullvärdigt liv.

Johan Beckman

Enhetschef

Misa Liljeholms-
enheten

Misa AB

Foto: Dreamstime.

”Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet”

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft har lämnat remissvar på utredningen om hur personer med funktionsnedsättning fritt ska kunna välja hjälpmedel SOU 2011:77. I svaret utgår vi framförallt från behoven av hjälpmedel som kompensation för kognitiva funktionsnedsättningar.

Vi framför farhågor att det i förlängningen, när systemet med Fritt val blir mer vedertaget över landet kan innebära att de ordinarie sortimenten kommer att begränsas, förenklas och urholkas.

Trenden inom hjälpmedelsområdet just nu är inskränkningar på olika sätt. I flera landsting har man till exempel tagit bort rollatorer för utomhusbruk som kostnadsfritt hjälpmedel ur sitt sortiment. Den som har behov som inte kan tillfredsställas inom det ordinarie sortimentet hänvisas då till fritt val.

Vi befärar att summan för inköp med rekvisition eller budget blir så låg att man måste lägga till egna pengar för att kunna få det mest

funktionella hjälpmedlet. Det skapar stora orättvisor och drabbar de med stora hjälpmedelsbehov allra mest.

Sammanfattningsvis är Hjärnkraft positiv till möjligheten att alla utifrån kunskapen och erfarenheten om konsekvenserna av den egna funktionsnedsättningen, den individuella livssituationen, egna intressen och önskemål om hur man vill leva sitt liv, kunna avgöra och välja hjälpmedel efter behov.

Den som inte fullt ut på egen hand kan ta ansvar för detta ska beredas stöd för att i absolut möjligaste mån beredas möjlighet att uttrycka sina önskemål och få dem respekterade.

Hjärnkraft anser att hjälpmedel ska vara individuellt utprovade och anpassade och inte innebära merkostnader för personer med funktionsnedsättning.

Ett absolut ställningstagande är att åtgärder som behövs för att kompensera en funktionsnedsättning aldrig ska innebära en merkostnad.

Vi anser att samhället har en skyldighet att tillhandahålla hjälpmedel utan att påtvinga eget ägande och eget ansvar för den enskilde. Utvecklingen av ett sådant hjälpmedelssystem kan vi aldrig acceptera.

Vi har rättigheter att enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning få vårt dokumenterade behov av hjälpmedel tillgodosett med kvalitet och oberoende.

Remissvaret finns i sin helhet på www.hjarnkraft.nu under fliken verksamhet/remisser.

Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@hjarnkraft.nu

Hjärnkraft ställer sig bakom Kompetensrådets yrkeskrav

I syfte att belysa behovet av kompetens inom funktionshinderområdet, ställer Nationella Kompetensrådet ett par frågor till olika förbund. Hjärnkraft har lämnat synpunkter på de förslag kring utbildning som tagits fram.

Den inriktning som kompetenskraven har med en generell kompetens, kombinerad med spetskompetens inom just den funktionsnedsättning som brukaren har samt krav på särskild kunskap om den enskilda individen är en inriktning som vi ställer oss bakom. Vi tror också på kombinationen av teoretiska studier och erfarenhet som ett sätt att utveckla kompetens.

De som arbetar nära vår målgrupp bör ha en grundläggande kunskap om konsekvenser och effekter av förvärvad hjärnskada. Detta kräver metoder som skiljer sig från arbetet med personer med medfödda funktionsnedsättningar.

Det är särskilt viktigt att ta tillvara de resurser och kunskaper som fanns före skadan och utveckla både dessa och nya kompetenser hos den skadade. Då svåra funktionsnedsättningarna hos vår målgrupp inte syns utanpå är introduktionen och kunskapen om den enskilde personens historia, intressen och konsekvenser av skadan särskilt viktig. Detta har också på föredömligt sätt lyfts fram i yrkeskraven.

Vår erfarenhet är att många med förvärvad hjärnskada hamnar i stor ensamhet och isolering. Relationer kan vara svåra att bygga upp och behålla. Denna särskilda utsatthet innebär att personal många gånger också ställs inför etiska och moraliska problem. Vi tror att ämnen som relationer och samlevnad är ett område som behöver förstärkas när det gäller yrkeskompetensen. Relationen och kommunikationen med närstående är ett annat område som vi anser särskilt viktigt.

Foto: Dreamstime.

Foto: Dreamstime.

Skolans dokument – insyn och sekretess,
Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft har också lämnat remissvar på utredningen om Skolans styrdokument och behoven av insyn och sekretess (SOU 2011:58).

Det är Hjärnskadeförbundet Hjärnkrafts uppfattning att det oftast är fullt möjligt att eliminera sekreteshinder i skolan genom samtycke. De allra flesta skadade och anhöriga ger sitt samtycke och deltar i möjligaste mån själva i samarbetet – men de tänker inte på att föreslå det själva.

Information från vården om skadornas konsekvenser, rehabilitering, rådgivning om hjälpmedel och metoder är naturligtvis en förutsättning för att studier ska kunna återupptas och lyckas efter en skada.

Personalen i de inblandade verksamheterna måste ta initiativ till och föreslå samverkan utifrån den enskilde elevens behov.

Hjärnkraft föreslår att det formuleras nationella riktlinjer som poängterar att personal aktivt ska fråga efter medgivande för att få samarbeta över verksamhetsgränser. Initiativet ska ligga på personal, inte på den skadade eller anhöriga. Många statliga utredningar har visat på styrkan i samverkan över organisations- och verksamhetsgränser. Detta får inte tappas bort på grund av att ingen tar initiativet till det.

Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@hjernkraft.nu

Icke rehabiliteringsbar? Christina Hansson märkte att något inte stämde. Hon börjar prata **till** Camilla Westerdahl, inte om henne.

Hon överlevde - mot alla odds

Polisen trodde inte hon skulle överleva, men hon gjorde det ändå. Hjärnkraft har träffat Camilla Westerdahl som de senaste sex åren arbetat med sin bok "Skrivet i vatten".

När jag kommer in på Fröets Aktivitetscenter i Malmö är Christina Hansson den första person jag möter. Hon arbetar som sjukgymnast på Fröet, och jag känner igen henne från TV, där hon medverkade i Malou von Sivers program "Efter 10" tillsammans med Camilla

Westerdahl. Strax efter kommer Camilla själv tillsammans med sin assistent Yvonne. Jag har bokat träff med Camilla och Christina för att skriva om dem.

Camilla Westerdahl kom ut med sin självbiografi "Skrivet i vatten" i mars i år på bokförlaget Kabusa Böcker. Författaren är en fantastisk person, med en bitande humor, som

sitter och diskuterar sina erfarenheter av rehabilitering och personlig assistans, 14 år efter olyckan. Två och en halv timme flyger iväg. Camilla är lärare, tidigare i språk, men nu i hur det är att leva med en förvärvad hjärnskada. Man kan bara hoppas att många vill lyssna och lära.

Viktigt innehåll

Boken i sig är mycket lättläst, med korta kapitel och ett språk som är lätt att ta till sig. Innehållet i boken är däremot inte lätt. Camilla skriver om den skräck hon upplevde när hon insåg att hon satt i rullstol, men inte visste varför, inte förstod vad som hänt henne, bara att ingen längre pratade med henne och att hon inte kun-

”Ja, det gör jag”, svarar Camilla Westerdahl när människor vänder sig till assistenten och frågar om hon pratar.

de meddela sig med sin omgivning.

Det är tufft att ta till sig innehållet i boken, att inse och förstå all den rädsla och smärta Camilla fått gå igenom. Och då menar jag inte alla de otaliga operationerna och den fysiska värken. Jag menar smärtan i att betraktas som ”icke rehabiliteringsbar”. Smärtan i att inse att man är någon som inte längre räknas.

– Även för mig var det som att få ett slag i magen, när jag läste boken säger Christina. Där finns detaljer som man inte pratat om och som Camilla inte kan ha fått berättat för sig. Alltså har hon uppfattat saker som personalen trott att hon inte hört och inte förstått.

Olyckan

Nästa insikt är att det kan hända vem som helst av oss, när som helst, kanske redan i kväll. Det var vad som hände Camilla, sommaren 1997. Hon var då 29 år, gift sedan tre år, med ett nyfött barn på fem månader.

Det var en varm sommarkväll och familjen var på väg hem från ett glatt och trevlig bröllop. Bredvid henne satt maken och bak i barnstolen satt Hanna. Camilla somnade och körde rakt in i en bropelare.

Maken fick lindriga skador och dottern Hanna egentligen inga alls, bara ett rött märke i pannan. För Camilla gick det sämre. Hon fick omfattande skador och det var ingen som trodde att han skulle överleva över huvud taget. I ett år låg hon medvetlös.

Inte rehabiliteringsbar

Camilla kom till universitetssjukhuset i Lund, för att sedan remitteras till Orup. Där konstaterade de efter

att par veckor att de inte kunde göra något för Camilla och hon skickades tillbaka till Lund, nu till Malmö neurologklinik. Därifrån skulle hon skrivas ut till ett äldreboende. Familjen vägrade acceptera att Camilla vid 30-års ålder skulle hamna bland personer med demenssjukdomar på ett äldreboende. Hösten 1998 flyttade Camilla till egen lägenhet, med personlig assistans dygnet runt och daglig verksamhet på Aktivitetscentret Fröet i Malmö.

Det är här hon träffar Christina. Då kan hon inte tala, har ingen mimik eller egentlig kommunikation. Hon hänger i en stor rullstol. Man säger att hon varken ser eller hör. Men någonstans märker Christina att detta inte stämmer. Hon börjar prata till Camilla, inte om henne. Så småningom börjar Camilla prata, men ett problem i sammanhanget var att hon först pratade franska, fransklärare som hon var. Camilla berättar att hon fick rätta Christinas dåliga uttal.

Christina började med att ställa Camilla upp och inser att den långa tiden utan träning har gett felställningar som kräver operationer. Det blir många operationer. Men det är

början på en lång resa som fortfarande pågår. Det är fantastiskt att se detta samspel, där Christina hela tiden tjarar på Camilla att tänka på sin hållning och språkläraren Camilla tillrättavisar Christina när hon har ett ovärdat språk.

Camilla har blivit en kändis

Camilla har blivit en riktig kändis sedan hennes bok kom ut. Sedan i januari har hon intervjuats av journalister varje vecka. Hon berättar om de reaktioner hon mött. Som den journalist på Skånska Dagbladet som blev så förvånad när hon insåg att det handlar om så många människor som lever med förvärvad hjärnskada. Det är inga man möter ute i samhället. Var finns de?

En kvinna ringde och tackade. Hon skulle ge boken till sin mans läkare. Hon har alltid trott att mannen förstått, men läkaren har sagt att det gör han inte. Nu har hon bevis för att hon har rätt och att mannen visst förstår. Läkaren måste också förstå det.

I september ska Camilla vara med på bokmässan i Göteborg. Hon vill att boken ska ges ut på franska, men

>>>>>

Där finns detaljer som man inte har pratat om och som Camilla inte kan ha fått berättat för sig”, säger Christina Hansson.

kanske också på andra språk som arabiska och engelska.

– Och tyska, säger Christina som driver med Camilla, för hon tycker tyska är ett mer kraftfullt språk än franska och Camilla tycker inte om tyska.

Högläsning på Fröet

På Fröet har de läst högt ur boken. Flera av deltagarna nickade och konstaterade att de känner igen sig i Camillas beskrivning. Det är precis därför Camilla skrev boken. För att ge alla andra en röst.

Hon har velat ge ut en bok redan som barn, nu fick hon möjlighet att göra det. Det tog nästan sex år att skriva den. För att kunna skriva har hon fått hjälp från Certec i Lund med talsyntes till datorn och ett specialanpassat tangentbord. Hon skickade manus till 10 olika bokförlag innan Kabusa nappade och gav ut den. Hon har verkligen lyckats med sin bok. Den har fått enorm uppmärksamhet och hon har gett röst till många andra personer med förvärvad hjärnskada.

Hur vill jag bli behandlad?

Det blir mycket diskussioner om situationen för personer med förvärvad

hjärnskada. Att få en hjärnskada kan drabba alla.

– Är det därför det är så skrämmande, frågar sig Camilla. De flesta lever i en skyddad värld, tror att de är osårbara. Det talas om skyddat arbete för personer med funktionsnedsättningar, men man kan fråga sig vilka som faktiskt lever i en skyddad värld. De eller de beslutsfattare som har ett eget VIP väntrum på ortopedien på Skånes Universitetssjukhus.

Camilla är en person som inte svär. Hon är lärare i svenska, engelska och franska. Hon är en kulturell person som är mån om språket. Många gånger har Christina uppmanat henne att svära för att få utlopp för den frustration hon har i sin kropp. Två gånger har hon lyckats på 14 år. Men när vi kommer att prata om hur svårt det är att få rehabilitering kan inte Camilla hålla tillbaka.

– Det är ett helvete, säger hon. Vi stannar upp. Detta är tredje gången på 14 år, en svordom kommer över hennes läppar.

Det är en kamp de beskriver. Det är lätt att förstå kampen att rehabilitera Camilla, men det är svårt att förstå de ytterligare hinder som samhället skapar.

– Just detta med felställningar är väldigt vanligt, säger Christina. Jag får nästan alltid börja med att jobba med felställningar som kommer sig av att personen inte fått behandling under medvetlösheten. Det kan ta ett år att jobba bort skador efter felbehandling eller brist på behandling, innan jag kan börja träna personens egen förmåga.

Förvärvad hjärnskada kräver specialistkompetens

På Fröets aktivitetscenter är en LSS verksamhet för personkrets två, det vill säga personer med förvärvad hjärnskada. Många dagliga verksamheter och gruppboenden blandar verksamhet för personkrets 2 och medfödda funktionsnedsättningar utan att förstå att det krävs helt olika metoder och arbetsätt.

– Det är stor skillnad att arbeta med habilitering eller med rehabilitering. Är man född med en funktionsnedsättning handlar det om att bygga upp något från början. Har man fått en skada måste man utgå från den person man var före skadan.

– Det kan till och med vara så att de egenskaper som präglade personen innan skadan, förstärks av skadan.

Christina Hansson diskuterar med Camilla Westerdahl på aktivitetscentret Fröet i Malmö.

Vill inte ha personlig assistans

Givetvis är Camilla Westerdahl glad över möjligheten till personlig assistans och hon är helt beroende av dem för att kunna klara sig. Men i sin bok beskriver hon samtidigt utsattheten när man är så beroende av andra. Camilla hatar att äta på McDonalds. Hon gjorde aldrig det före olyckan, hon tycker inte om hamburgare. Men det gjorde hennes assistenter.

– Du måste få i dig något, sa de och så blev det Mc Donalds.

På den tiden kunde inte Camilla prata så bra. Idag skulle hon aldrig acceptera att inte själv få välja matställe. Men då kunde hon inte protestera.

Camilla beskriver hur underbart det är att få vara ensam utan assistenter. Idag slipper hon assistans på nätterna. Hon somnar till klassisk musik, njuter av stillheten, tystnaden och att få rå sig själv. Egentligen var det familjen som länge motsatte sig att Camilla skulle vara utan assistans på natten.

Råd till assistenter

Man gjorde så mycket i ren välvilja, men missade att utgå från den person de var till för. I början när Camilla kom till Fröet hade hon långa fina målade naglar. Nu har hon inte det. Hon vill inte. Hon har aldrig velat, men hon kunde inte protestera.

Foto: Dreamstime.

Idag äter hon aldrig på McDonalds. Hon har aldrig uppsatt hår. Idag slår hon näven i rullstolen när hon inte får som hon vill. Men det kunde hon inte i början. Hon kommer ihåg hur människor vände sig till assistenten och frågade "Pratar hon?".

– Ja, det gör jag, svarade Camilla.

M-J B

Tyvärr ser hon att det blir allt vanligare att man blandar olika typer av funktionsnedsättningar, vilket gör det sämre för alla. Det präglar till exempel samarbetet med de arbetskonsulenter som finns i Malmö Stad, som har i uppgift att hitta praktikplatser utanför den dagliga verksamheten.

Det som erbjuds är nästan uteslutande caféverksamhet tillsammans med personer med medfödda funktionsnedsättningar. Det passar få med förvärvad hjärnskada. Det är få som har jobbat på café före skadan.

Hjärnskaderehabilitering

– Och varifrån kommer inställningen att rehabilitering ska ta ett år? Man kan inte jämföra rehabilitering av hjärnan med andra delar av kroppen. Rehabiliteringen kommer att fortsätta hela livet. Den dagliga verksamhet vi bedriver här är också rehabilitering. Synen på dessa människor måste ändras, säger Christina.

Riktlinjer är verkligen nödvändigt. Mycket av den forskning som finns görs på stroke och spinalskador. Exempelvis den forskning om läkeme-

delsbehandling mot spasticitet som görs, görs på personer med spinalskador.

Den behandlingen kan vara rena rävgiften för hjärnskadade och bidra till onödig hjärnrötthet.

Behov krockar med organisation

Behovet måste få styra, inte resurserna och kommunernas behov. För Camilla har musikerterapi, ridterapi och möjligheter till simning varit viktiga. Camilla spelade piano redan i mel-

lanstadiet. Hon började tidigt med musikerterapi på Fröet och spelar piano med högerhanden. Det är viktigt för henne och spela piano gör hon nu också hemma.

Ridterapi var något hon och Christina jobbade med, men den möjligheten finns inte längre sedan kommunen beslutat att man inte arbetar med rehabilitering inom daglig verksamhet. Ridning är en fritidsaktivitet och ingår inte inom kommunens LSS-åtagande.

Möjligheterna till simning är borta eftersom det kostar. Enligt LSS får man inte ta ut avgifter för insatser. På Fröet har man ordnat det genom fonder och liknande. Men eftersom det strider mot LSS så har kommunen nu förbjudit den verksamheten.

För Camilla är det ett hårt slag. Hon tävlingssimnade före olyckan och att fortsätta träna i vatten har varit en förutsättning för hennes lyckade rehabilitering.

Foto: Dreamstime.

Spelar piano med högerhanden.

Text & foto

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@hjarnkraft.nu

Barnrehab i Lund ser att beteendestörningarna ökar eftersom det ställs höga krav och förväntningar på barnen i samhället.

Ulrika Stengard-Olsson arbetar med ridsjukgymnastik i Kvidinge.

Rehabilitering av barn med förvärvad hjärnskada måste få ta tid

Många svårigheter syns först efter lång tid. Det är många aktörer kring barnen och familjen måste få stöd i att hålla i alla kontakter. Det var synpunkter som kom fram vid Barndagen i Lund. Samtidigt konstaterades att antalet barn som skadas minskar på grund av cykelhjälmstväng liksom säkrare bilbarnstolar och vägar. Dessutom gavs en intressant beskrivning av ridsjukgymnastens arbete.

Till Barnkonferensen i Lund den 17 april hade man lyckats samla ett spännande gäng föreläsare med bred erfarenhet av rehabilitering för barn med förvärvad hjärnskada. Neurokirurgen Peter Selsjö är verksam i Lund och har arbetat med neurokirurgi i Sydafrika. I Sverige pågår en diskussion om vinsterna med Lunda-modellen som förespråkar vikten av att sänka trycket i huvudet efter en

skallskada. Det är en modell som tillämpas i Lund och Umeå, men inte blivit allmänt accepterat. I Sydafrika kommer barn från kåkstäder och ytterområden över huvud taget aldrig till sjukhus eftersom ambulanserna inte åker in i dessa områden. Här är dödligheten i trafikolyckor högre än i HIV.

Söderåsens Forsgård

Sjukgymnasten Ulrika Stengard-Olsson är också utbildad ridterapeut, en

Foto: Dreamstime.

utbildning hon fått i Danmark. På sin anläggning Söderåsens Forsgård i Kvidinge i Skåne arbetar hon bland annat med ridsjukgymnastik för barn, ungdomar och vuxna med olika typer av funktionsnedsättningar, bland annat efter förvärvad hjärnskada. Det är svårt att inte bli entusiastisk över att se hur mycket fantastisk verksamhet som drivs på gården, bland annat med stöd från Victoriafonden. Vid sidan av ridsjukgymnastiken driver de vanlig fritids- och

Barnens situation i skolan är Cristina Eklunds specialområde.

Neurokirurgen Peter Selsjö är verksam i Lund och har även arbetat i Sydafrika, och Lars-Göran Edvardsson, ordförande i Skåne länsförening.

turridning, daglig verksamhet, läger, anordnar konferenser och bröllop. Vid gården strävar de efter att blanda verksamhet för personer både med och utan funktionsnedsättningar.

Ridterapi

Ridsjukgymnastiken genomförs antingen som enskilda behandlingar eller i lägerform. De hästar som används är specialutbildade islandshästar som är vana vid ryttare med funktionsnedsättning. Hästarna får inte vara rädda för kryckor, rullstolar, höga ljud. Man rider oftast barbacka så att djurets rörelser fortplantar sig in i kroppen på ryttaren. Ulrika berättar att en ryttare får uppleva 1 700 lägesförändringar under en minuts skritt. Det här innebär att en lång rad funktioner förbättras som styrka, balans, kroppskännetid, andning och vakenhet. Kontakt med djur påverkar också det sociala samspelet och kommunikationen. Det blir mer fokus på hästen än på det faktum att man faktiskt tränar och får sjukgymnastik. Träningen blir en upplevelse och inte ett tvång. Man har också kunnat konstatera att kontakten med djur frisätter ett särskilt hormon, Oxytycin som sänker blodtrycket och påverkar välmåendet.

BarnReHab i Skåne

Från BarnReHab i Lund medverkade psykolog Annika Tomassen, som också är enhetschef, neuropsykolog Elisabeth Reinholdz Andersson och rehabkoordinator Ingela Ljunggren.

Barnen kommer dit efter remiss för både behandling och utredning. Man har konstaterat att de svåra traumatiska hjärnskadorna blir färre medan man får fler remisser rörande barn med till exempel cancer eller efter epilepsikirurgi. Var i hjärnan skadan sitter har inte lika stor betydelse hos barn som hos vuxna för vilka konsekvenser skadan får.

Exekutiva problem är vanliga var skadan än sitter och tröttheten är den samma. Barnen blir lätt överbelastade och det här är en kunskap som är särskilt viktig i skolan. Här ser man också att beteendestörningarna ökar, vilket inte har sin grund i att skadorna är annorlunda utan att det ställs höga krav och förväntningar på barnen i samhället.

Vid BarnReHab arbetar man också med äldre ungdomar och deras övergång till vuxenlivet. De har mycket kontakter med Arbetsförmedling och Försäkringskassa. För föräldrarna finns föräldrautbildning och föräldracafé. De har även rehabilitering för

ungdomar för att erbjuda möjligheter att träffa andra i samma situation.

Barn i skolan

Just barnens situation i skolan är Cristina Eklunds specialområde. Hon arbetar som specialpedagog vid Folke Bernadotte Regionhabilitering i Uppsala. Verksamheten där är i sin uppbyggnad väldigt lik verksamheten i Skåne. Även Cristina understryker att det idag ställs stora krav på barnen och att kontakterna och informationen till hemskolan är en av de viktigaste faktorerna för hur det ska gå för barn med förvärvad hjärnskada.

Det krävs mycket information kring hur hjärnskador påverkar barnen i skolsituationen. Det är lätt att förväxla svårigheter vid hjärnskada med vanliga "tonårsproblem". Mycket handlar om strategier, till exempel för en dag när dagsformen inte är den bästa. Det man kunde igår fungerar inte idag. Cristina har arbetat mycket med att ta fram metod- och informationsmaterial. Några av dessa säljs via Hjärnkraft.

Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@hjärnkraft.nu

Välkommen till

Konferensen Hjärnskadeforum 2013

Datum: 15 – 16 januari 2013

Lokal: ABF-huset Sveavägen 41, Stockholm

Syfte: Konferensens syfte är att belysa det aktuella kunskapsläget, presentera nyheter, belysa behovet av verksamhets- och kunskapsutveckling samt uppmuntra nationella, interprofessionella nätverk.

Målgrupper:

- Politiker och beslutsfattare
- Professionen
- Personer med egen skadeerfarenhet och närstående
- Övriga som kommer i kontakt med personer med förvärvad hjärnskada

Anmälan: Välkommen med din anmälan på www.hjarnkraft.nu.

1

Preliminära programpunkter:

Dag 1, kl. 10.00 – 18.00

- Öppningsanförande.
- Intervju, person med skadeerfarenhet och närstående.
- Skadepanorama och behovspanorama.
- Hjärnans anpassningsförmåga, ur ett biologiskt perspektiv, efter hjärnskada.
- Evidens och dess tolkning i vårdkedjan, i Norge, Danmark och Sverige.
- Kostnadsperspektiv.
- Kvalitetsregister, praktik idag och utvecklingsarbete relaterat till Probrainstudien.
- Socialstyrelsens Kartläggning av rehabilitering för traumatisk hjärnskada.
- Projekt "Rehabiliteringssituationen". Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP.
- Vårdkedjan i olika landsting.

Middag: Hasselbacken på Djurgården.

2

Dag 2: kl. 09.00 – 11.00 + kl.12.30 – 14.30, därefter mingel

Workshops:

Primär målsättning: möjlighet att diskutera centrala teman inom området ur team-synpunkt

1. Möjligheter och svårigheter i den livslånga rehabiliteringen.
2. Beteendestörningar efter traumatisk hjärnskada.
3. Ny teknik och hjälpmedel.
4. Svår medvetandestörning.
5. Lätta skador - svåra konsekvenser.
6. Motorikstörningar vid svåra hjärnskador.

Anmälan till workshops:

Sex parallella workshops pågår både under förmiddagen och eftermiddagen. Anmälan ska ske i förväg.

Posters och utställning:

Under konferensen erbjuder vi dig möjlighet att dela med dig av aktuella erfarenheter på temat Hjärnskaderehabilitering idag och i framtiden. I en posterutställning kan du presentera forskningsresultat och kvalitetsutvecklingsprojekt.

Presentation av posters och utställning sker under båda dagarna. Antalet postrar är begränsat.

Arrangörer:

Hjärnskadeforum 2013 arrangeras av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft i samarbete med Personskadeförbundet RTP, Rehabiliteringsmedicinska Universitetskliniken Stockholm, DSAB, Förbundet Sveriges arbetsterapeuter, Legitimerade sjukgymnasters riksförbund, Skånes universitetssjukhus Rehabiliteringsmedicinska kliniken, Norrlands universitetssjukhus och genomförs med stöd av Arvsfonden.

Mer information:

Det slutgiltiga programmet med de definitiva föreläsarna kommer att presenteras på Hjärnskadeförbundet Hjärnkrafts hemsida www.hjarnkraft.nu och Personskadeförbundet RTPs hemsida www.rtp.se.

Gärna hjärnan i Kalmar:

Ta ett litet steg i taget

Tisdagen den 17 april arrangerade Hjärnkraft i Kalmar en välbesökt utbildningsdag för bland andra assistenter på Kalmar lasarett.

Drygt 70 deltagare samlades i salen Hjärnan (!) för att lyssna på föreläsningar på temat rehabilitering ur flera olika aspekter.

Rolf Dietmann som är ordförande i Hjärnkraft Kalmar hälsade välkommen och var dessutom moderator under dagen.

Greppa inte över för mycket. Neuropsykolog Joakim Soleimani från Rehabmedicinska kliniken vid Örebro Universitetssjukhus höll ett inspirerande och uppskattat föredrag om kognitiva förändringar efter hjärnskada. Han tog bland annat upp vikten av att lyckas med ett genomföra saker eller aktiviteter.

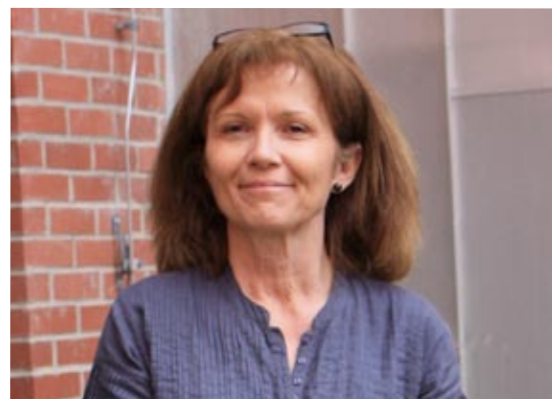
– Ta ett litet steg i taget. Det sker så mycket i hjärnan när vi lyckas med olika saker.

Vem kan du fråga? Birgitta Johansson är socionom och arbetar med frågor om relation och sexualitet. Hon slog fast att sexualitet är en integrerad del av att vara människa och ett grundläggande behov som påverkar hälsan. Publiken fick sedan resonera i grupper kring frågan: ”Var och när ges information om relationer och sexualitet till personer med förvärvad hjärnskada?”. Någon i publiken hade erfarenhet av att hennes läkare tagit upp frågan men det är väldigt ovanligt att det sker, menade Birgitta Johansson.

– De här frågorna kommer efterhand och det kan kännas svårt att ta upp dem. Och även svårt att veta vem man ska vända sig till. Det är ofta tillfälligheter som avgör om personen hamnat hos rätt person – det finns ingen speciell mottagning.

Ing-Marie Rasmusson, kurator i Kammlar län uppmanade assistenterna att tänka kreativt och ställa frågor:

– Vad kan min brukare göra? Ta vara på det som är friskt - det som fungerar. Det man gör i vardagen är träning, till exempel dammsugning är fantastisk balansträning, sa hon och

Birgitta Johansson, socionom.

tipsade assistenterna bland annat om aktiviteter som:

- Gå med i föreningar
- Sök kurser
- Träffa andra i liknande situation
- Anhöriggrupper
- Folkhögskolor
- Daglig verksamhet

Med under dagen var också Ann Hellströmer som presenterade sig och projektet (läs mer på sid 18 i detta nummer). Deltog gjorde också Unga kris som är med projektet Akta huvudet på besök ute i skolorna.

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjernkraft.nu

Ing-Marie Rasmusson, kurator och Maria Håkansson, hjärnskadekoordinator.

Neuropsykolog Joakim Soleimani

Undervisning med hög kvalitet måste garanteras även på sjukhus

Barn med förvärvad hjärnskada behöver få tillgång till undervisning med hög kvalitet alla timmar de har ork att studera, eftersom många av dem inte har full kapacitet alla timmar av skoldagen på grund av trötthet, minnes- och koncentrationssvårigheter. Detta är en rättighet som glädjande nog förstärkts i den nya skollagen.

Däremot garanteras undervisningen inte när de behöver vistas inom det som kallas särskilda utbildningsformer, till exempel sjukhus eller motsvarande institution.

Många inom vår medlemsgrupp har behov av många, utspridda, ibland korta sjukvårdsinsatser för olika for-

mer av behandling eftersom permission och dagvård påbörjas snarast möjligt. Begreppen ”*inte kan delta i vanligt skolarbete längre tid*” och ”*vårdas på sjukhus*” är stötestenar som kan tolkas så att de inte kan få del av lärlädda lektioner vid korttidsvistelse eller dagsbesök på rehabavdelning, institution eller sjukhus.

Ett annat faktum är att elever inom särskilda utbildningsformer, som enligt regelverket ligger utanför skolsystemet, inte är garanterade legitimerade lärare! De elever som måste avverka sin skolgång under färre skoltimmar än sina friska kamrater (pga skador, sjukdom, trötthet) behöver naturligtvis undervisning med extra hög kvalitet.

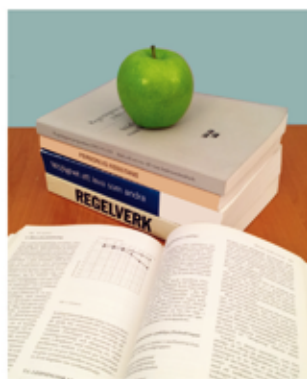
Foto: Dreamstime.

Bristerna i den nya skollagen har uppmärksammats och en utredning har initierats av Utbildningsdepartementet. Hjärnskadeförbundet har begärt att få träffa utredningen för att diskutera. Följ utredningen på www.sou.gov.se/hvbdistan

Elever på sjukhus och institutioner behöver få maximal undervisning med god kvalitet. Påverka! Var med och ge synpunkter – för barnets bästa!!

Karin Karlsson

Annons:

Hos oss finns ingen övre åldersgräns!

BOSSE- Råd, Stöd & Kunskapscenter erbjuder kvalificerat råd och stöd till dig som har en funktionsnedsättning och är över 16 år, oavsett var i Sverige du bor!

Genom ett projekt, BOSSE På Nätet, kan du som bor utanför Stockholms län ha kontakt med oss via Internet.

För dig som har personlig assistans erbjuder vi skräddarsydda utbildningar för dig och dina assistenter. Utbildningen finansierar du genom din assistansersättning.

Besök vår hemsida eller kontakta oss så berättar vi mer. Välkommen at boka en träff som passar dig!

Adress: Döbelngatan 59
113 52 Stockholm

Telefon: 08-544 88 660

E-post: bosse@bosse-kunskapscenter.se

www.bosse-kunskapscenter.se

<<< Ann Hellströmer är en av få i Sverige som för ungdomarnas talan i den offentliga debatten. Hon har också medverkat i en film där hennes arbetssätt och arbete med ungdomar beskrivs.

Ann Hellströmer – ny projektledare för Akta huvudet

Ann Hellströmer går nu in som projektledare för Akta huvudet. Hon har tidigare varit handledare för Akta huvudets samtalsledare och brinner för projektet. - Antivåldsfrågorna är precis lika viktiga idag som 1984 när jag började arbeta med frågorna, säger hon.

Ann Hellströmer har arbetat som socialarbetare vid polisen med kriminella ungdomar sedan 1984. Hon tog initiativ till Non-fighting Generation år 1986 och startade Föreningen för medling i Sverige där de samlade alla som håller på med medling mellan brottsoffer och gärningsmän. 1999 startade hon en verksamhet som fått spridning i hela Sverige; Stödcentrum för unga brottsoffer.

Hon har varit mycket synlig i massmedier och debatterat frågor om brottsoffer, ungdomskriminalitet, självskaðebeteende, våldtäkt och annat som rör ungdomar.

– Jag har sett mig som en budbärare för ungdomarna. Som socialarbetare har man en skyldighet att berätta vad man ser.

Vad anser du om projektet Akta huvudet?

– Det är jättebra. Det är viktigt och nödvändigt att skolorna tar tag i de här frågorna. Man måste arbeta förebyggande och det finns ingen annan plattform varken i skolan eller

hemma. Man pratar ingenstans om det här ämnet.

Vad vill du tillföra?

– Att ge projektet stabilitet och lyfta upp samtalsledarnas fantastiska kunskaper och att de ska känna att de är den viktigaste delen i projektet och där jag vill tillföra ännu mer kunskap. Jag har bland annat tagit in många externa personer till exempel poliser, advokater som är experter på att hantera svåra samtal. Där kommer min långa erfarenhet och mina kunskaper väl till pass.

Hur tas ni emot av eleverna på skolorna? Vilka reaktioner får ni?

– När vi tittar på de utvärderingar vi får, skriver många att de lärt sig mycket, fått kunskap som de inte hade innan och sedan är det fantastiskt roligt att vara ute i skolorna och se vad som händer. Det är ungdomarna som ska tala, vi ska bara ställa frågor.

I den offentliga debatten är det inte så många ungdomar som kommer till tals nu. Det skulle möjligen

Profil: Ann Hellströmer.

Aktuell: Ny projektledare för Akta huvudet.

Brinner för: Att barn och unga kommer ut i vuxenvärlden där vuxna tar emot dem med öppna armar. Och att vuxna tar sig tid att lyssna.

Vill utveckla: Få fler vuxna i skolor som inte är där för att sätta betyg. Och att ingen behöver bli utsatt för brott och att gärningsmän hittade något annat att göra än att vara kriminella. Hjälper vi människor att inte bli kriminella skulle vi få färre brottsoffer.

Kopplar av med: Trädgårdsarbete och matlagning. Sedan har jag världens roligaste arbete. Den dagen jag slutar vara engagerad så ska jag sluta jobba. Jag känner mig oerhört privilegierad som fått träffa alla de här människorna.

Läs mer: www.annhellstromer.se

vara på internet men det märks inte så mycket. Akta huvudet kan vara ett språkrör mellan ungdomar och samhället, med skola, polis och politiker.

– Det Akta Huvudet gör är något som saknas i skolan. Enligt läroplanen ska alla ha hemkunskap men de här frågorna finns inte med trots att de handlar om framtiden och ungdomarnas värld.

Vilket intresse finns från skolhåll, rektorer, lärare?

En del skolor är jätteintresserade men en del tycker mest att vi är någon slags avlastning som kommer och tar hand om ungdomarna under två dagar. Det här är någon som borde genomsyra hela skolan redan från 6-årsverksamheten.

Många pratar inte med lärare och inte med föräldrar. De lever i sin egen värld där vuxna inte har tillträde. Ingen lyssnar. Lärare har ofta inte kunskap att ingripa eller vet inte vad de ska göra och det är en kränkning i sig.

Barn har också en oerhörd lojalitet gentemot sina föräldrar. Därför skulle man önska att ett sådant här projekt kommer ut i vuxenvärlden som en brobyggare mellan ungdoms- och vuxenvärlden. Barn och ungdomar

säger mycket om man faktiskt vågar lyssna.

Det råder skolplikt i Sverige. Eleverna måste gå dit men om vuxna skulle behandlas så på sina arbetsplatser skulle de vägra gå till jobbet. Många vuxna är utbrända jag tror att många är utbrända i skolan också men vi tvingar dem ändå att gå dit varje dag. Det finns alltför många barn som går till skolan med en klump i magen. Skolan ska vara trygg, ge självkänsla och självförtroende.

Det finns skolor med mycket engagerad personal som inser vikten av att diskutera våld ur olika synvinklar. Det är skolor som vi besökt flera gånger och som också arbetar vidare med våldsfrågorna efter det att vi lämnat skolorna.

Vad tror du om framtiden för projektet?

Jag tror att vi har lysande utsikter om alla skolor inser vikten av att samtala om våld, varför man ska vittna och hur oerhört lätt det är att på en sekund förändra sitt liv. Ett sådant här arbete borde bedrivas i all framtid, avslutar Ann Hellströmer.

Text & foto:
Kerstin Orsén

Akta huvudet i Almedalen

Akta Huvudet åker till almedalsveckan på Gotland och kommer genomföra två seminarier.

Vid ett seminarium på måndagen den 2/7 kommer Akta Huvudets projektledare Ann Hellströmer samt Fryshusets grundare Anders Carlberg att diskutera kring deras långa erfarenhet av våldsförebyggande arbete.

Fredagen den 6/7 presenterar nationalekonomen Ingvar Nilsson sin rapport angående gatuvåldets ekonomi och Akta Huvudet kommer att göra en gedigen genomgång av sitt arbete.

Jakob Andersson

Ny hemsida

Besök projektets nya hemsida på www.aktahuvudet.se/#!

ANNONS

Arbetsinriktad daglig verksamhet för personer med förvärvade hjärnskador.

För mer information ring 08-580 813 40 eller läs på www.misa.se

Brain Injured and Families, BIF är en federation för 18 medlemsländer. 13 av dem deltog i Stockholmsmötet den 27-28 april.

Europasamarbete om hjärnskador

– Vi kan lära enormt mycket av varandra. Det gör BIF-arbetet så intressant, sa Nikolaus Steinhoff, avgående ordförande för BIF i slutet av april då Sverige stod värd för ett europeiskt möte.

BIF är en paraplyorganisation för föreningar som arbetar med personer med förvärvad hjärnskada och deras närstående i olika europeiska länder. BIF arbetar bland annat för att lyfta upp frågor kring hjärnskador på EU-nivå.

De flesta föreningarna har enbart medlemmar med en hjärnskada eller närstående men i några länder kan personer som arbetar professionellt med förvärvade hjärnskador också vara medlemmar. I till exempel Storbritannien, är organisationen även huvudman för flera rehabiliteringscentra.

Under fredagen diskuterade representanter för ländernas föreningar om det ska krävas en viss procentsats medlemmar med förvärvad hjärnskada och närstående inom ett lands förening för att få vara med i BIF och vad som skulle hända om flera föreningar från ett land vill ansluta sig till BIF. En arbetsgrupp ska arbeta vidare med den frågan.

På mötet valdes Evelyn Vincent till ny ordförande för BIF. Hon arbetar som ordförande för Headway i Storbritannien och brinner för att arbeta med ökad kommunikation kring hjärnskador och dess konsekvenser.

Hon vill skapa en medveten modern organisation som kan lyfta frågor kring hjärnskador och gå framåt.

– Ett växande problem i England är att många föräldrar som

tar hand om sin vuxna barn med förvärvade hjärnskador nu börjar bli gamla. Vad händer med personer med förvärvade hjärnskador när de inte längre kan få stöd av sina närstående?

På lördagen presenterade Hjärnkraft sin verksamhet. Dessutom utbyttes erfarenheter från flera olika projekt som drivs av de respektive organisationerna.

Ett nytt möte planeras på Irland under 2012.

Evelyn Vincent.

<<< Från Tjeckien deltog Hanna Janechova. I bakgrunden ses Niels-Anton Svendsen.

>>>Den avgående ordföranden Nikolaus Steinhoff från Österrike som själv har en hjärnskada och numera är läkare med inriktning på neurologi. BIFs sekreterare Gérard Gueneau, Frankrike syns till höger.

Hur fungerar rehabiliteringen för personer med förvärvad hjärnskada?

Birgitta Andersson är projektledare för projektet "Rehabiliteringssituationen för personer med traumatisk hjärnskada", det gemensamma projekt som Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP beviljats från Arvsfonden, som komplement till Socialstyrelsens kartläggning.

I projektet håller vi nu på att utarbeta frågor som till hösten ska skickas till personer med traumatisk hjärnskada. Vi håller också på att undersöka möjligheterna att genom sjukvården nå dem som inte är medlemmar i respektive organisation. Resultaten kommer att presenteras vid vår konferens i januari.

Projektet presenterades utförligt i Hjärnkraft nr 4, 2011.

<<< Birgitta Andersson kartlägger rehabiliteringen.
Foto: Helena Tiderman, RTP.

Annons

Vi gör det möjligt.

Beställ nya kurskatalogen på 044-781 46 50
eller besök www.furuboda.se

FURUBODA
Folkhögskola

Foto: Linda Håkansson, STIL

Personlig assistans, en mänsklig rättighet, för att kunna leva livet

Här återger vi Hjärnskadeförbundets vice ordförande Christina Admundbergs tal vid manifestationen "Utan assistans stannat livet".

Först vill jag tacka alla som kommit för att försvara vår assistansreform och visar att vi vill slå vakt om den. Vi kan alla här se att det är funktionshindrade som har assistans, som behöver det och inte är några fuskare. Detta är personer med omfattande funktionsnedsättningar som är beroende av assistans för att kunna leva ett vanligt liv.

För Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft har jag fått i uppdrag att framföra att insatsen personlig assistans är en lagstiftad och nödvändig insats för personer med stora och omfattande funktionshinder. Den behövs för att vi alla ska få leva som vi alla vill och få ha mänskliga rättigheter. Livsvilja och livsinnehåll är ett grundläggande behov som vi alla har.

Vi tror inte på de stora fusksiffror som utredningen tar fram. Det finns alltid lite fusk där det finns pengar. Demonisera inte personer med funktionsnedsättningar för att det förekommer fusk av personer som inte har omfattande funktionshinder. Vi är inte rädda för att Försäkringskas-

san ska börja göra mer rättssäkra och noggranna utredningar och sluta med de små 10-timmars utredningar som tidigare gjorts. Med noggrannare utredningar tror vi istället att personer kommer att få mer rätta assistansbeslut. Försäkringskassan kommer att få bättre tid till att kunna utreda om de funktionshindrande effekterna för varje sökande.

Men vi är allvarligt oroade över de telefonsamtal vi får från medlemmar om lättvindiga, förenklade indragningar av assistans och tillsägelser och rent av beslut om gruppboädelar istället utan att personer sökt om det. Detta är helt rättsvidrigt. Personer blir av med sin dubbla assistans eller får så lite assistans att man måste gå och lägga sig kl 20:00. Andra kan inte längre på grund av minskad assistans lämna sitt hem, få gå på toaletten utan att vänta på tillresande jourpersonal, få hjälp att vända sig på natten, hjälp vid EP-anfall, kränkingsrisker m m, m m. LSS-kommitténs betänkande och den nya fuskutredningen har bestämt respektive föreslagit att rätten till assistans inte ska förändras mer än med mycket smärre förändringar.

Men för våra medlemmar ändras det en hel del av såväl Högsta Förvaltningsdomstolen, kommunen som Försäkringskassan utan att det finns täckning i lagstiftning och förarbeten för det. Det är dags för kommuner och Försäkringskassa att respektera den lagstiftning som finns. De är myndigheter med tjänstemannansvar och ska vara sakliga. Sverige är en rättsstat och därför måste detta godtycke upphöra.

Vi kräver att lagstiftning och verklighet ska vara lika. Sverige kan inte ratificera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar med ena handen, slå fast i lag och proposition att rätten till insats kvarstår och sedan med andra handen ta bort insatsen för personer med omfattande funktionshinder.

Ett samhälle är precis så humant som man behandlar de med de största behoven.

Tack för att vi fick framföra detta.

Christina Amundberg

**UTAN ASSISTANS
STANNAR LIVET.**

Första veckan i maj hölls en stor aktion mot nedskärningarna i den personliga assistansen under parollen "Utan assistans stannat livet". Vikten av personlig assistans uppmärksammades genom olika arrangemang, musik och tal den 5 maj vid Slussen.

Nu fortsätter kampen för en lagändring som är nödvändig för att förhindra att fler personer i behov av personlig assistans tvingas ge upp den självständighet som assistansen innebär.

Foto denna sida:
Jessica Linder Jansson,
Föreningen JAG

Forskning i korthet

Stamcell upptäckt – hjälp mot hjärnskada

Lundaforskare har upptäckt en ny stamcell i den vuxna hjärnan. Fyndet kan på lång sikt leda till nya metoder att reparera skador i hjärnan.

- Våra fynd har efterhand visar att cellernas kapacitet är mycket större än vi först trodde. Dessa celler är väldigt mångsidiga. Mest intressant är att de har förmågan att bilda nervceller, men de kan även utvecklas till andra celltyper. Resultaten bidrar med ökad förståelse för hur hjärncellernas plasticitet fungerar och öppnar upp nya möjligheter att utnyttja precis dessa egenskaper, säger Gesine Paul-Visse, en av studiens författare i ett pressmeddelande.

Nästa steg blir att försöka kontrollera och förstärka stamcellernas självläkande egenskaper med målsättningen att utföra riktade terapier mot ett specifikt område i hjärnan.

.....

Från stamcell till hjärncell - ny teknik imiterar hjärnan

En ny teknik som omvandlar stamceller till hjärnceller har tagits fram av forskare vid Lunds Universitet. Metoden är enklare, snabbare och säkrare än tidigare forskning visat och öppnar dörren för en kortare väg till celltransplantationer i kliniken.

Genom att tillsätta två olika molekyler har forskarna hittat ett oväntat enkelt sätt att starta stamcellens resa mot färdig hjärncell. Processen härmar hjärnans naturliga mognande genom att utlösa signaler som sker i den normala utvecklingen. Experiment i djur visar att de framtagna cellerna anpassar sig snabbt i hjärnan och beter sig som en vanlig hjärncell.

.....

Simulator för att träna bilkörning. Foto: Robert Brunkener.

Mobilitetscenter i Göteborg

Testa din körförmåga

Har du en funktionsnedsättning och är på väg att ta körkort? Är du osäker på vilka anpassningar du behöver för din bil? Eller har du inte kört bil på länge och vill veta om du fortfarande platsar bakom ratten? Då kan du vända dig till Mobilitetscenter.

När jag kliver in i Mobilitetscenters lokaler i Västra Frölunda utanför Göteborg, är det första jag ser den stora utställningshallen. Här finns en simulator som ungdomar med funktionsnedsättning använder för att träna bilkörning. En mycket uppskattad möjlighet som utnyttjas flitigt.

– Vi är de enda i landet som har den här typen av simulator, berättar Ingrid Bolin som är verksamhetsansvarig på Mobilitetscenter.

Tufft för föräldrar

I hallen står också ett antal bilar, en för utprovning av säten och en som

går att hissa upp i olika höjder. Man har också skapat en hörna för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning. Här finns bland annat olika modeller av bilbarnstolar.

– Föräldrar till barn som har ett funktionshinder har det ofta tufft. Inte minst med tanke på all utrustning som ska fraktas fram och tillbaka till dagis och skola. Hos oss får de möjlighet att prova ut vad som passar just dem, säger Ingrid.

Verksamheten är unik i Sverige och här finns resurser och kompetens i frågor som rör bilkörning och funktionsnedsättning. Förutom körkortslämplighetsbedömningar och körkortstillstånd gör man också

utprovningar för bilanpassning.

Startade som ett projekt

Mobilitetscenter startade 2004 genom ett initiativ från handikappförbunden RTP, NHR, DHR och DBU. Verksamheten har sedan byggts upp i samarbete med Vägverket, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen, under en projekttid på tre år som finansierades av Arvsfonden.

Sedan 2004 drivs Mobilitetscenter som ett kooperativ. Fem personer är anställda, varav fyra arbetsterapeuter och en administratör.

Till en början dominerade ärenden med bilanpassning, men i dag utgör körkortslämplighetstester den största delen av Mobilitetscenters arbete.

– Det handlar främst om utredning för ungdomar med olika funktionsnedsättningar, eller personer som haft en stroke eller blivit dementa, säger Ingrid Bolin.

Hit kommer också personer för att genomföra körkortslämplighetsutredning efter att de fått en neurologisk skada eller sjukdom. De som remitteras för undersökning hör till den grupp som anses osäkra.

– Mer än hälften av dem är trafikfarliga som förare på grund av den sjukdom eller skada de drabbats av. Bedömningen tar cirka fyra timmar. Innan de kognitiva testerna startar undersöks alltid synen. Det sista momentet är en praktisk körbedömning, där arbetsterapeuten och en trafiklärare bedömer körbeteendet, berättar hon.

Ingrid betonar vikten av att ta upp det som hänt under körningen med personen som testas. Särskilt om det finns ett beteende som föraren borde korrigera, till exempel om hon eller han kör för fort. Mobilitetscentret skriver sedan ett utlåtande och en rekommendation, som läkaren kan ta ställning till.

Råd vid bilanpassning

Försäkringskassan handlägger det statliga bilstödet. Personer med funktionshinder kan söka grundbidraget på 60 000 kronor för inköp av bil samt för hela anpassningskostnaden. Ibland kan anpassning ersättas med tillval vid köp av en ny bil, men det är numera svårt att få det beviljat som anpassning.

Det kan vara ett billigare alterna-

tiv att välja en begagnad bil, men då måste man tänka på att bilen ska hålla i nio år eller 18 000 mil. Först efter detta kan man få en ny bil anpassad. Om den funktionsnedsättning man har förvärras kan man dock få en ny anpassning tidigare.

– Personen bestämmer själv vilken bilmodell hon eller han ska ha och vilket anpassningsföretag som man vill anlita. Vi bidrar bara med goda råd och delar ut en lista på anpassningsföretag, säger Ingrid.

Offerten från anpassningsföretaget och utlåtandet från Mobilitetscenter ligger sedan till grund för Försäkringskassans beslut. I andra delar av landet är det Trafikverkets trafikinspektörer, förarprövarna, som hjälper till tillsammans med anpassningsföretagen.

En utredning på Mobilitetscenter ger medicinskt underlag till körkortstillstånd innan ungdomar med funktionshinder kan börja med körkortsutbildningen. Den funktionsnedsättning man har kan medföra att man måste ha ett läkarintyg där det framgår att man uppfyller de medicinska kraven för körkort. Av de drygt 100 ungdomar som utreds varje år får cirka 70 procent klartecken som gör att de kan gå vidare med körkortet.

Läs mer: www.mobilitetscenter.se

Text: Helena Tiderman

Visste du att...

Om läkemedelsförskrivning och byte till likvärdigt preparat

Du har säkert någon gång, fått byta till något annat fabrikat av ditt läkemedel då du kommer till apoteket för att hämta ut nya piller. I grunden är detta vettigt eftersom det innebär en prispress på läkemedel och en minskad kostnad för både dig och för samhället.

Men... Har du fått veta om det läkemedelsföretag som tillverkar det läkemedel du har hämtat ut, ingår i läkemedelsförsäkringen?

Det finns flera läkemedelsföretag som inte ingår i läkemedelsförsäkringen och det kan innebära att du inte får ersättning om det uppstår en skada som beror på din medicinering.

Fråga på apoteket om detta! Begär att få ett läkemedel som är tillverkat av ett företag som är med i läkemedelsförsäkringen.

Meta Wiborgh
meta.wiborgh@telia.com

Personen bestämmer själv vilken bil som ska anpassas. Foto: Robert Brunkener.

Vill du veta mer? Beställ via Hjärnkraft

"Att samtala" kan beställas via Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft och kostar 145 kronor. Materialet har tagits fram via stöd från Specialpedagogiska Skolmyndigheten, SPSM.

För beställning gå in på www.hjarnkraft.nu Under fliken informationsmaterial ligger vår webbshop. Det går också bra att kontakta Wellamo Ericson, tfn 08-447 45 36.

E-post: wellamo@hjarnkraft.nu

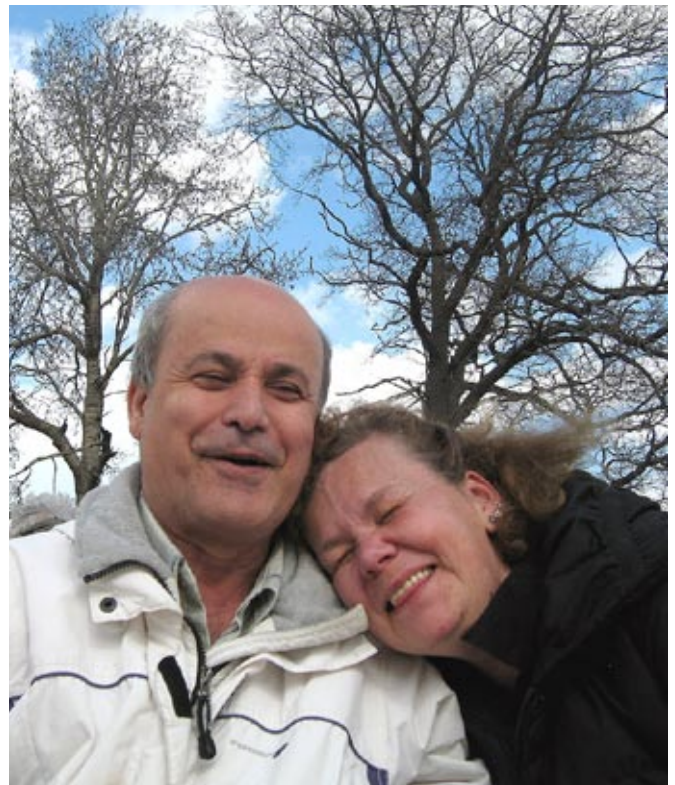
"Att se sina framsteg". Genom Hjärnkraft kan du också köpa "Att se sina framsteg efter förvärvad hjärnskada". Det är ett skattningsmaterial för skola och rehabilitering.

Materialet är tänkt att användas genom att barnet, ungdomen eller den vuxne med en förvärvad hjärnskada markerar graden av svårigheter på en skattningskala. Dessa skattningar kan följas upp vid ett senare tillfälle, vilket ger möjlighet att se vilka framsteg eller förändringar som faktiskt skett.

Detta material beställs på samma sätt och kostar 85 kronor.

Landet runt: Göteborg

Aref och Britta, två Hjärnkraftsveteraner, trivs på besök vid Hornborgarsjön.

Utflykt till Hornborgarsjön!

Måndagen den 16 april var vi tio glada deltagare som åkte de 17 milen upp från Göteborg för att kika på tranornas dans vid Hornborgarsjön, nära Skara.

Väl framme vid vårt mål så fick se fåglar av många arter som delade på utrymmet vid den vidsträckta sjön och det var verkligen en imponerande syn.

Vi såg tranor som utförde skutt och dans till vår glädje och även svanar som avundsjukt tittade på. Vädret var väldigt varierat med sol, blåst och molnighet.

Vi fikade i lugn och ro, njöt av den friska luften och åsynen av alla fåglar i den stora sjön gladdde oss. Ett mycket trevligt utflyktsmål som vi varmt rekommenderar!

David Lega som var ordförande på GBG:s årsmöte och ombudsman Veronika Karlsson.

Landet runt: Västra Götaland

RGRM-metoden och retorik

Kurs på Fristad folkhögskola

En regional kurs arrangerades den 13-14 april på Fristad folkhögskola. På schemat stod förutom Ronnie Gardiners Rytm- & Musik-metod och retorik även bland annat skrattdans samt information om hur man söker medel via fonder. Sammanlagt 26 personer deltog i kursen.

Iva och Mona - två av deltagarna på kursen.

Ronny Skoglund, som är biträdande rektor på skolan, ledde oss i en lektion om retorik. Detta är inget nytt ämne. Redan år 300 f kr i Grekland började Platons student, filosofen Aristoteles att anteckna hur man på bästa sätt får andra att lyssna. Retorik handlar om konsten att kunna fånga upp andras uppmärksamhet och tala, kommunicera och övertyga dessa så att de verkligen lyssnar på dig och förstår vad det är du vill säga. Något som är viktigt att klara av när man vill få sin röst hörd. Detta är oftast inget man kan naturligt utan det behöver man träna upp och regelbundet öva på.

Efter ett pass gymnastik och skrattdans tog de som hade orken kvar en vandring på elljusspåret medan andra vilade eller tog kortare promenader. Efter middagen var det samkväm och frågelek med skratt och mys.

På lördagen ställdes vi inför den stora utmaningen, RGRM-metoden (Ronnie Gardiners Rytm- & Musik-metod). En metod som musikern Ronnie Gardiner lanserade efter drygt tio års egna studier och tankearbete. Sedan 1993 är RGRM-metoden ett begrepp som lanseras inom rehabilitering. Den leker med rytm, musik och rörelse för att främja en harmoni av naturliga rörelsemönster i människans kropp och sinnen och utövas med fördel som gruppaktivitet. Metoden är främst utformad för att

hjälpa människor med skador och sjukdomar i nervsystemet och används framgångsrikt både för barn och vuxna. Halva gruppen lyssnade först på Ole Moe, musiker och vissångare som också arbetar med RGRM-metoden. Han berättade om hur Ronnie Gardner fick inspiration till denna rytm-metod, vilken nytta den har för hjärnan, visade bilder på rörelseschema och sedan fick vi prova på några övningar. Den andra gruppen fick först prova på metoden under ledning av musikpedagogen Ylva Karlsson. Lite extra guldkant på kursen var besöket av Borås Tidning som tog bilder och gjorde intervju. Artikeln publicerades dagen efter.

På eftermiddagen var det dags att lära sig lite mer om hur man kan ansöka om pengar ur olika fonder och stiftelser. Det blev info om vad man ska tänka på vid formulering av ansökan, var man kan hitta de olika fonderna, vem de är riktade till samt vilka olika syften fonderna är tilltänkta för. Sedan blev det ett grupparbete där deltagarna skulle fylla i en ansökan om pengar till en rehabiliteringsresa.

Denna kurs var som sedan tidigare kurser uppskattad och en ny kurs till hösten är redan påtänkt.

Veronica Karlsson,
Hjärnkraft Västra Götaland.

Landet runt: Göteborg

Vi gick på revy!

Torsdagen 16 februari hade Solveig organiserat den här trevliga aktiviteten med Bernt-Åke och hans glada revygäng som går under namnet "Frazzes revy". Bernt-Åke har ju tillsammans med medmusikanter underhållit oss på vår årliga julfest.

Vi var cirka 60 personer som hade tagit plats i Dalheimers salen och som fick avnjuta det hela. Det bjöds på aktuella ämnen i form av sketcher och monologer,

olika sångnummer och gestaltningar av kändisar som Sten-Åke Cederhök. Thomas Di Leva, Lotta Engberg med flera. Bra sånginsatser och humor som gav många glada skratt bland publiken.

En riktigt härlig kväll blev det tycker jag och Frazzesgäng såg belättna och glada ut när vi visade vår uppskattning med blommor och ovationer efter slutnumret!

Lennart Lundén

Britta fyndade.

Café Tunna Skivor

Vi besökte ett café i Kungälv med 60-tals tema och det lämpliga namnet "Tunna Skivor" för en kvällsfika! Det pågick försäljning av klänningar och andra kläder från det glada 60-talet så vi hade verkligen en trevlig stund. Radiokakor och räkmackor förtärdes med kaffe och nöjda sockar!

Lennart Lundén

Hjärnkrafts Ulricehamnssektion hade träff i simhallen. Jan-Olof, Erik och Ingvar fikar.

Sommarstängt på kansliet

Förbundskansliet stänger den 2 juli och öppnar åter den 6 augusti.

Trevlig sommar!

önskar vi på kansliet

Nästa nummer av Hjärnkraft

utkommer den 2 oktober.

Sista dag för manus till nr 3-12 är den

28 augusti.

Välkomna med manus till:
kerstin@hjarnkraft.nu

Landet runt: Norrbotten

Hjärnkraft på Livskraft i Norr

Hjärnkraft i Norrbotten besökte Livskraft i Norr på Sunderby Folkhögskola den 5-6 maj. Det var en uppskattad helg med många givande aktiviteter, bland annat sånglektion med Caroline af Ugglas (t v), Ola Schenström höll i skapa tillsammans, scapbooking (ovan), målarkurs, dans och föreläsning om Norrbottens historia. IJ

Annons

UPP TILL
20%
RABATT!

Unika Försäkringar med Unika Villkor

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft är en del av Unik Försäkring. Det innebär att ALLA medlemmar i Hjärnkraft kan teckna trygga och omfattande försäkringar för bland annat boende, fordon och olycksfall hos Unik Försäkring som en mycket fördelaktig medlemsförmån.

Unik Service och Villkorsgaranti

Som en extra trygghet får du alltid 1 års villkorsgaranti när du tecknar en försäkring hos oss och dessutom en Unik Service:

- Inga knappval när du ringer oss
- Vi svarar inom 30 sekunder
- Du får direkt kontakt med en person som kan hjälpa dig i alla dina ärenden.

010-490 09 91
www.unikforsakring.se

[www.facebook.com/
unikforsakring](https://www.facebook.com/unikforsakring)

UNIK[®]
FÖRSÄKRING
33

MIDSOMMARKRYSSET

	DET GAMLA MÅTTET ÄTER GAMAR		FRUKT	GAMMAL BÅT GRAM	HÅR HÅL VANA PÅ FOT			REGNAT TAR TAG I BÅTEN	GÖR ELEKT- RIKER	HÖJA RÖSTEN
							HÖGA KÄRL			
				VED BEHÅL- LARE			TÅGA		ETT SYDLIGT DRAG	
	BUSKE PLÖJER OFTA BONDE			ENERGI STÅD- HJÄLP	OPERA- TION STÅR FÖRE ÅR					TON I SLUTET AV SKALA
		I SKYN TRÄFFAR					KORAR	HÅRT VIRKE	FYLLER KRYSSEN	GLID- MEDEL
			BRUKAS FÖR TE	KAN KNÄCKAS				FLYTER LÄTT GLATT MED TJO		KAN INNE- HÅLLA STICKOR
	CYLIN- DER			BARR- TRÄD	KORT FÖR KORT FÖR ID	ICKE		SÄNKA ONTORD		
	ÄR OFTA VASS		LJUS- RING POSTBUD						HÄNDA BÖR GÅ RÄTT	
						SILVER- STÄLLE	DEN ÄR INTE HÄRD			BLIR DEN MISS- UNN- SAMME
	SKALLAR TILL- BAKA	AULA	GUNGA FRAM OCH ÄTER					AVSE	ÄTER LAV BÄR HÄSTAR	
			FÅR SMÅ BARN OFTA	FÖR ENERGI	UPP- HÖJT					BLID- VÅDER
					OLJE- STAT KLAG- ANDET					TVENNE
	KAN VÄRA LÄNGE	KLOCK- PENDEL	SLING- RAT SIG	OM- FAMN- ING					DET ÄR EN RÄNTA PÅ 50 PROCENT	ÄR OM- FLUTEN INTE PÅ FRI FOT
							HUND- ORDER	STANK		ÄR VISS HUMOR
				GRUND OCH TRÅNG VIK		KAN HÅRET MED TÅNG				VARDAG- LIGT TILLTAL
	SES I VISS FICKA		HÄLS- NING			ÄR ALLA GODA TING SÄGS DET				LIGGER OFTA PÅ BORDET
								STOD VID HAVET		

Vinn två trisslotter!

De tre först öppnade rätta lösningarna vinner två trisslotter vardera. Skicka in din lösning till: Hjärnskadeförbundet, Nybohovsgränd 12, 1 tr, 117 63 Stockholm. Glöm inte att ange namn och adress. Senast den 15 augusti vill vi ha ert svar.

Lycka till och Kryzza lugnt!

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Nätet"

Hjärnkraft i Dalarna

Seppo Munnuka
Tel: 0243-230 791
e-post: elvy-seppo@hotmail.com
Barbro Bäckström
e-post: barbro.backstrom@telia.com

Hjärnkraft i Gävleborg

Märta Söderberg
Tel: 026-19 01 68
e-post: marta.soderberg@live.se

Hjärnkraft i Halland

Jan-Åke Johansson
Tel: 0340- 66 22 73
e-post: hjarnkraft_halland@hotmail.com

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12
Mobil: 070-666 218 50
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: rolf.forsen@tele2.se

Hjärnkraft Blekinge

Ingrid Åkesson
Tel: 0702-44 55 85
Mobil: 073-042 27 11
e-post: i.akesson49@hotmail.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Fax: 0480-274 64
Rolf Dietmann Tel: 070-149 45 34
Rolf Kansliet: 0480-43 08 53
e-post: hjarnkraftikalmar@telia.com
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Nätet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsdotter
Tel: 0485-404 99
e-post: birgittarolfsdotter@hotmail.com
Göran Mattsson, 0490-320 55
Roland Hasselqvist, 0492-123 04
Carolina Melz, 076-316 98 59

Hjärnkraft i Norrbotten

c/o Gerd Rönnqvist
Tel: 0921-174 15
e-post: gerd.ronnqvist@hotmail.se
Nätet: Ingemar Johansson
Mobil: 070-534 53 88
e-post: ingemar.johan@telia.com
Britta Berggren
Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson
Tel: 0704-41 32 55

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
Fax: 046-158 157
e-post: hjarnkraft.skane@tele2.se

Lokalförening Malmö med omnejd

Ingegerd Persson
046-73 18 14
e-post: luddeoco@hotmail.com

Lund

Kansliet: tel 046 - 32 30 90
e-post: hjarnkraft.skane@tele2.se
Christina Schalin
Tel: 040-820648
e-post: b.christina.schalin@gmail.com

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.nu
Koordinator: 08-447 45 38

Hjärnkraft i Södermanland

c/o Lena Talman
Tel: 016-35 16 29
e-post: lena.talman@telia.com
Nätet: Eric Axelsson
Tel: 016-12 25 13

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Ulla-Britt Andersson
Tel: 054-10 08 71, 070-650 36 88

Lokalförening Karlstad

Anette Aronsson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Christina Bergqvist
tel: 0910-890 00
e-post: hjarnkraft.ac@telia.com
Nätet: Mikael Olofsson
Tel: 090-77 56 53
Mobil: 070-646 67 09
e-post: mikael.olofsson@bredband.com

Lokalförening Umeå

Mikael Olofsson
Tel: 070-646 67 09
e-post: hjarnkraft.umea@ac.hso.se

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: curt47@live.se

Hjärnkraft i Västmanland

Ulla Tammergren
Tel: 021-33 29 49

Hjärnkraft i Västra Götaland

Lars Claesson
Tel: 0321-143 84
Mobil: 0730-201 231
e-post: lars.claesson@bredband.net

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Nätet: Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodals

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodals@brevet.nu
Nätet: Rune Nilsson
Tel 070-374 94 31
e-post: spider.rn@hotmail.com
Eva-Caisa Ehrnlund, tel: 0522-718 80

Lokalförening Skaraborg

Kansliet, tel: 0511-129 70
e-post: skaralokalen@skara.net
Nätet: Matias Andersson
Tel: 051-219 79, 0703-32 15 25

Lokalförening Borås Sjuhärad

Sonja Engdahl
Tel: 033- 41 16 64
e-post: sonja.engdahl@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
0708-27 55 31
Nätet: Johan Gustavsson
0581-314 67, 0707-43 29 60
e-post: johan.m.gustavsson@bredband.se

Hjärnkraft i Östergötland

c/o Fontänen
Västravägen 32
582 28 Linköping
Tel: 0768 – 68 20 50
e-post: hjarnkraft.ostergotland@gmail.com

ULLSTÄMMA – ETT BOENDE FÖR DIG MED FÖRVÄRVAD HJÄRNSKADA

Ullstämman är ett boende där du ska trivas, känna dig trygg och ges möjlighet till rehabilitering i vardagen. Vi stödjer dig att bli så självständig som möjligt. Dina färdigheter och behov styr våra insatser.

Lägenheterna är luftiga, ljusa och har egna terasser. Du har tillgång till gemensamma utrymmen som kan användas för samvaro och måltider. Det är nära till kommunikationer och till Ekholmens centrum. Närområdet bjuder på vackra omgivningar med möjlighet till avkoppling och friluftsliv.

Här får du ett individuellt anpassat stöd som hjälper dig att skapa struktur, rutiner och planering i din vardag. Vi ger dig personaltöd i hushållsaktiviteter som städning, tvätt och matlagning. Vi verkar också för att ge dig en meningsfull och aktiv fritid samt knyta nya kontakter.

Utifrån dina önskemål och behov upprättar du och din kontaktperson på boendet en personlig genomförandeplan. Här beskrivs hur vår samverkan ska se ut för att du ska nå högsta möjliga livskvalitet.

Frösundas sätt att arbeta uppfyller internationellt ställda krav och sedan oktober 2009 är vi kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2008.

Vill du veta mer? Välkommen att ta kontakt med oss!

Joakim Lavesson

Tel: 08-505 23 548, joakim.lavesson@frosunda.se

frosunda.se/ullstamma

frösunda.
omsorg för högsta livskvalitet. oavsett.